

Kevätretkellä Kemiönsaaressa

Teksti: Erkki Erähonka

Kuvat: Kirsi Kaitio-Yrjänäinen

Tämänvuotisen SLHS-keväretken järjesti Varsinais-Suomen paikallisosasto Karin ja Kirsin luotsaamana "Turun Traforalla". Reitti kuljettiin ilmoitetusta ennako-ohjelmasta poikkeavassa järjestyksessä.

Lauantaiaamuna kokoonnuttiin linja-autoasemalle lähtemään matkaan täydellä bussilla. Ensimmäiseksi pysähdyttiin kaarinalaiselle autoromuttamolle tsekkaamaan, mitä verkkoaita sisälsi bussiharrastajan näkökulmasta. Sentään jotain, mm. Kalle Rantasärkän (uutena Hämeen Linjan) Siipi-Wiiman vm.-63, lajinsa viimeisiä valmistettuja yksilöitä.

Sitten suuntana Sauvo ja Grandellin Liikenne Oy. Antti Grandell otti porukan vastaan ja selosti yrityksen historian alkaen vuodesta 1924, jolloin Hjalmar Grandell aloitti linjahommat puupenkisellä 14-paikkaisella T Fordilla. "Paljon ei siitä ole edistytty, kun nytkin ainoa täällä oleva meidän auto on 14-paikkainen" (Sprinter), vitsaili isäntämme, mutta totuus on toisenlainen: yhtiöllä on korkeatasoinen 17 bus-

Turku-Helsinki -moottoritien varrella Kaarinassa on mielenkiintoisia vanhoja busseja aidatulla alueella.

sinlaivasto, ja ne matkaavat maailmalla tilausjoilla Turun varikolta. Linjaliikenne loppui kilpailutukseen jo kuusi vuotta sitten. Sauvossa on enää viiden auton paikka pienkalustolla hoidettavan koululaiskuljetuksen tukikohtana. Tallin pöydälle oli koottu valikoima valokuvia aina Hjalmarin tyttären Aila Grandellin aikaisesta kalustosta läpi vuosikymmenten nykyhetkeen.

Samalla pihalla nähtiin myös T. Rusi Oy:n viimeinen sini-valkoinen pikkumersu vm. -80. Sen verran on jäljellä

linja-autoyrytyksestä, jonka Taavetti Rusi aloitti Karjalan kannaksella Kuolemajärven pitäjän Seivästöllä. Evakkoon Rusit tulivat silloiseen Karunan kuntaan, josta käsin liikennöinti jatkui. Linjaliikenne siirtyi Grandelleille, mutta Rusi-yhtiö jatkaa kuorma-auto- puolella.

Päivän ruokailu hoitui ABC Piihovissa. Salon kohteena oli Vainion Liikenne Oy. Pihalle oli tuotu Volvo vm.-38 maskotiksi. Itseliikenneneuvos Juhani Vainio esitteli talon vaiheet Joo-

Retkeläiset Vainion vanhan Volvon vierellä ryhmäkuvassa.

Takana Launokorven Kutter 9 "pätkä" ja edessä Mercedes-Benz -pikkubussi.

seppi Vainion 1930 aloittamasta liikenteestä ja autojen otosta sotarintamalle lähtien aina toiminnan laajenemiseen nykyiseen kokoonsa 130 auton suur-yritykseksi.

Salosta nokka kääntyi saaristoon, ensin Teijon ruukkikylään, jossa silmäillen etsittiin merkkejä siellä joskus harjoitetusta autoteollisuudesta. Paikakunnalla on koottu ainakin Volvon alustoja ja valmistettu pieni määrä Teijo-merkistä avolava-autoa. Historiallinen ruukinmiljöön meren äärellä kevään vihreydessä näyttäytyi varsin viihtyisänä.

Saavuttiin uuteen Kemiönsaaren kuntaan (2009-), jonka keskuksessa Kemiössä vierailukohteena oli J&M. Launokorpi, yli 80-vuotias yritys sekin. Niilo Launokorpi aloitti 1926 linjalla Turku-Karuna. Kemiöön muutto tapahtui 1937 ja perheyritys siirtyi poikien Jukan ja Markun vastuulle 1979. Jukka Launokorpi opasti varikolla, jossa ajettiin ulos kuvattavaksi entinen Matka-Autojen Scania BF 110 Trafora Parliner. Alusta on vuodelta 1973 ja uudelleenkoritus Paraisilla 1985. Ehkä sitäkin enemmän huomiota sai pihalla seissyt alkuperäisessä kuosissaan ja edelleen Rovaniemi-Nordkap-linjakilvissä Eskelisen Lapin Linjoilta ostettu Kutter Deca odottamassa jatkotoimia. Kalusto käsittää kahdeksan autoa, mm. tasokasta turistikalustoa (Bova jne.), joita näkee tien päällä tavan takaa missä liikkeukin.

Launokorven varikkoon liittyy myös dramatiikkaa. Vuonna 2001 tallikiinteistö paloi laikasta lähteneen kipinän sytyttämänä. Sisällä oli sillä hetkellä vain yksi Neoplan - ilman renkaita.

HETKU 2/2009

"Siinä tuli pojille kiire", muisteli Jukka Launokorpi, mutta niin vain se ehdittiin "pyörittää" ja ajaa ulos ennen kuin ehti tuhoutua. Kiinteistö nousi tuhka- ta, kun perustusten päälle rakennettiin uusi - kuin uudelleenkoritus vanhalle alustalle. Vierailumme huipentui Riitta Launokorven kattamille ja maittaville pullakahveille heidän kotonaan, mikä kiittäen vastaanotettiin. Yksityistiloissa oli nähtävänä valokuva-albumia sekä kuvia varikkopalon tuhoista.

Päivän viimeinen kohde oli nopeasti ohimenneen ukkoskuoron jälkeen Kemiönsaaren eteläkärki. Ilta-aurinko piirsi sopivat raamit saaristomaise- maan ja tietä reunusti hetkeä aiemmin ilmestynyt raesohjo. Dragsfjärdin kir- konkylästä Traforaan tulivat mukaan E. Wendelin Ky:n nykyiset isäntä ja emäntä Kim ja Gunilla Wendelin sekä seudun tuntija Göran Blad. Ohjelmaan tuli ekskursion parinkymmenen kilo- metrin päähän Kasnäsiin, johon saari päättyykapeananiemenäyhdenlyhyen lossiyhtymän jälkeen. Viivytettiin hetki silmäillen merta ja sataman yhteysa- luksia laitureissaan. Täältä on yhteydet niin Hiittisiin, Öron linnakkeelle kuin Bengtskäriinkin.

Kim Wendelin kertoi ekskursion ai- kana isoäitinsä Anna-Maija Suomisen pitkään johtaman linja-autoyhtymän vaiheet. Isoisä oli aloittanut vuonna

1929 Turun sisäisillä linjoilla, mutta kuoli nuorena ja yritys jäi yksin vaimon harteille. Turku-Taalintehtas -linja aloitettiin jo 1934 ja se näkyi ja tunnettiin A-M. Suomisen nimellä kymmeniä vuosia. Tytär Eila tuli mukaan ja nämä sitkeät naiset palvelivat Taalintehtaan linjalla mittamattoman määrän mat- kustajia ja tavaraa. Eila Suominen avi- oitui kuorma-autoliikennöitsijän kans- sa.

Kuorma-ajaja hoidettiin mm. lege- daariselle Saimi Westerlundille Kau- kokiidon nimen alla. Nykyisin rekkojen kyljissä on teksti Wendelin Transport. Yhtiömuotoon siirryttäessä nimeksi tuli E. Wendelin Ky. Eila Wendelin elelee edelleen 82-vuotiaana, mutta vetovastuun nuorella polvella. Perhe- yrytyksestä on muotoutunut todellinen monialayritys. "Kolmantena jalkana" heillä on nostopalvelu kraanoilla eli nostureilla. Uuden ajan vaatimustenta- kia linjat myytiin 2006 Vainion Liiken- teelle. Linjaliikenteen lopettaminen oli Gunilla Wendelinin mukaan henkisesti erittäin tuskallinen operaatio perinteiselle linjayritykselle. Mutta tilausajot jatkuvat neljällä autolla: Carrus Delta 502, Lahti Eagle -telibussi ja pienka- lustona Sprinter ja Iveco Wing.

Paluureitti Kasnäsiin ajettiin Taa- lintehtaan suuren taajaman kautta ja ennen lähtöä Turku kohti Wendelinin tarjosivat voileipäkakkukahvit Drags- fjärdissä idyllisessä Hostel Pangetissa, joka on entinen helsinkiläisten hienos- torouvien lepokoti. Sopi hyvin merelli- seentunnelmaan kevätillan päätteeksi. Päivä oli erittäin onnistunut ja saatiin paljon uutta tietoa vierailukohteiden historiasta ja nykyhetkestä. Siitä kii- tokset paikallisosastollemme!

Retkeläisiä Grandellin Liikenteen "Pullamersua" tutkimassa.